

na celim Krajskim; tudi ne v nar novejšim od visociga ministerstva sostavljenim nemškoslovenskim imeniku novih kantonov in sodniš v Krajski kronovini. — Pogledajte tedaj, de je to sêlo res popolnoma novo, ino de je še le ta predpust izpod snega izraslo. — Vém, de bi gotovo že radi njegovo slavno imé slišali. — Imenuje se: Unterpössnitz po nemško; nihče pa ne vé kako pa po slovensko, ker ga ni v nobenim nam znanim nemškoslovenskim imeniku.

Poslušajte golo prigodbo (factum), kakoršna je.

Preteklo nedeljo prinese mož, malo dni pred v nekim cesarskim sodnišu za njegovo hčer narejeno ženitvansko pismo k meni rekoč: „Preberite mi to pismo, kako je narejeno?“

Jez začnem brati, on pa debelo gleda ter pravi: „Tako jez ne zastopim, berite po krajnsko.“ Jez: „Vi tedaj hočete, de bi jez vam to pismo iz nemškiga v slovensko prestavil, pa ne samo bral?“

Berem, in od besede do besede prestavljam, pa kmalo se mi ustavi moje delo, ker berem, de je nevesta domá iz Unterpössnitz, pa nevém, kako bi to po krajnsko prestavil. De bi svoje nevednosti možu ne razodel, in v daljnem prestavljanju pri njemu zupanja ne zgubil, hitro sežem po Frajerjev imenik, pa zastonj išem po njem „Unterpössnitz“; na zadnje moram vender le možá prašati, kje de je nevesta domá. „Iz Spodnjih Pirnič Smeleškiga kantona“ — mi mož naglo odgovori — „saj mora biti to v pismu.“ — Pismo pa ni bilo v Smeledniku delano. — No zdaj jo imam: sêlo ni novo, le nov „Kanzleinamen“ je dobilo. Si mislim: naj bo; scer so Nemci pisali Unterpirnish“, zdaj pa takó. Kolikor več imén kdo ima, toliko imenitniši je.

Berem na dalje; de ima ženin „eine Viertelhuben“ eno četert zemljiša, Mož: „Ni res! pol grunta ima.“ Jez: „Če ne verjamete, de je takó pisano, nesite pa drugam prestavlat.“ Mož: „Že verjamem, tode v kancelii ni prav pisal.“

Kmalo pa vidim na drugi strani, de bo ženin nevesto na svojo „Halbhube“ pol grunta intabuliral. — Povej mi, dragi gosp. vradnik! kaj posede ženin, četert ali polovico zemljiša?

Na dalje je zapisano, de se zaveže ženin z 700 goldinarji nevestine dote nar silnisi posodnike (die dringenden Gläubiger) plačati. Mož: Mi nismo govorili od nar silniših dolžnikov, ampak mi smo govorili, de se ženin zaveže s 700 goldinarji nevestine dote tiste posodnike odpraviti, kateri so na prvi stopnji intabulirani, in de po tem nevesta na njih mesto stopi, zato ker je to posestvo zlo zadolženo, in bi drugač za njeno doto zadosti varnosti ne bilo. Nar silniši posodniki so sploh le tisti, ki so na zadnji stopnji, ker se nar bolj zgube bojijo. —

Mož z glavo maje in sdihuje: „Za božjo voljo, tak je vse zmedeno od konca do kraja; kaj mi je storiti?“ — Jez vam družiga svetovati ne morem, kakor de za naprej nič nikar ne podkrižajte, ako se vam ne bo pred na tanjko do pičice prebralo in razložilo, kaj de je zapisano. Mož: „Je! kaj to pomaga, ko po nemško pišejo; saj nam potlej po krajnsko povedó kar hočejo; mi pa jim moramo verjeti, če ne pa nam kmalo žugajo nas v luknjo utakniti. Pa kako je to, saj že dve leti sém govorijo, de so Cesar zapovedali, de nam bodo tudi po kancelijah po krajnsko pisali, zakaj se to že ne zgodi?“ —

Čez vse te reči, oče! pa tam poprašajte, kjer ste to pismo delali; ondi bodo vedili vam nar bolj prav odgovoriti; kolikor sim vam jez vedil in mogel storiti, sim vam storil, ker sim vam pismo prebral ino tudi

potolmačil. — Ravno stopi drug mož v izbo, prvi vzame pismo, se poslovi, in gré z njim. Kam? ne vém.

Ne morem se zderžati, ti resnični povesti 3 prasanja pristaviti:

Pervo: Ako bi bil vradnik v tistim jeziku pisal, v katerim so ljudje v kancelii govorili, ali bi bilo mogoče takó zmešnjavo narediti? Mislimo; do ne.

Drugo: Ako bi bilo pismo po slovensko tako zmedeno pisano in od besede do besede ljudém prebrano, ali bi ga bili podkrižali? Misel naša je zopet, da bi ne bili tega tako dolgo storili, dokler bi ne bilo popravljeno bilo.

Tretje: Kaj pomaga ljudstvu z velikimi stroški sklenjeno prestavljanje vsih postav, ktere ga dostokrat nič ne zadevajo, v slovenski jezik, dokler se mu take važne pisma, kakor ženitvanske, čezdajanske in enake, ktere ga tésno zadevajo, v ptujim, njemu neznanim jeziku siloma vrivajo? — Nič.

Nekteri zarujoveni starokopitni vradniki na Slovenskim še zmiram o priložnosti kvasijo, de tudi prosti kmet noče slovenskih pisem, ampak nemške in laške. — Glavo zastavimo, le poprašajte na Krajskim, Štajarskim ali na Primorskim deset tavžent prostih Slovincov po versti: ali hočejo za naprej slovenske pisma, ali pa kakor do zdaj nemške in laške iz kancelij prejemati, de jih ne bote 10 med njimi dobili, kateri bi slovenšine s veseljem ne volili. *) —

Od Save 5. Svečana 1850.

M. P. — L. J.

Dopis iz Krajnja.

Pretečeni petek se je v Krajski farni cerkvi praznovala cerkvena obletnica za našim Dr. Prešernam.

Kdor je bil pri ti slovestnosti, se je lahko živo prepričal, v kakó živim spominu naš predragi rajniki v sercih vsih, ki so ga poznali, vedno živí. Od visoke častite duhovšine do zadnjiga pevca in narodniga stražnika je vse radovoljno iz zgole ljubezni do njega svoje moči in znanosti k povikšanju slovesnosti v dar prineslo.

Krajncam gré čast, de se od njih reči zamore, de so visoke pomenljive, žali bog! sploh zanemarjene besede: „et meminisse juvat“ v nar obširnišim pomenu zapopadli in v djanji pokozali. Slava jim zató! — hvala jim ne zaostane. — č —

Novičar iz Ljubljane.

Danes teden o poldne je prišel iz Laškiga 4. bataljon našiga domačiga regimenta. Z veliko častjó je bil sprejet. Očetje in matere, bratje in sestre, prijatli

*) Morebiti bi bil mož ženitvansko pismo v slovenskim jeziku pisano dobil, ko biga bil terjat. Vunder mislimo, de je dolžnost vstavnih vradnikov, ki imajo na Slovenskim z ljudmi opraviti, ki le svoj materni jezik znajo, de ne čakajo taciga terjanja, ampak de ravnajo po vstavi, po kateri so Cesar vsim deržavljanam ravnopravnost zagotovili. Kar deržavna vstava zapové, zapové tudi deželna slovenskih kronovin, v kateri §. 3. razložno pravi: Vsakimu narodu gré *nedotakljiva* pravica za varovanje (Wahrung) svoje domorodnosti in svojiga jezika. Te postavbe morajo sedanji vradniki bolje vediti, kakor prosto ljudstvo; oni pa morajo tudi vediti, de ravno ta paragraf narodu pravíce varje, de se mu nikjer ne kratijo, ne v šoli ne v kancelijah. Doma in med seboj smo že pod absolutizmam smeli domači jezik govoriti; vstava je pa ljudstvu druge pravíce podelila. Koliko pravn (Prozesse) bi ne bilo treba, ko bi se bile vselej take važne pisma v domačim jeziku narejale! Vsak človek ima zdej pravico, take pisma od novih vradov v svojim jeziku terjati; od vradnikov pa, ki so si po vstavi svesti svojih dolžnost, mende ne bo treba tega terjati, ampak taki bojo sami storili, kar jim postava velevala. Tudi naš vstavoljubi deželni poglavár bo gotovo nad tem čul. Vred.

in znanci so pozdravljali vojake rojake, de je bilo veselje viditi. Ljubljancanje so zložili toliko denarjev, de — dobro kosilo si oskerbeti — je dobil vsak feldvebelj 40 krajc., vsak desétnik 30 krajc., vsak prosták pa 20 krajc. — V četertek popoldne je bil slovesni pokop mnogozasluženiga gosp. L. Martinaka, ki je bil čez 26 lét učenik gimnazialnih šol. Njegovi učenci so ga nêšli in mu svetili, in razun njegove rodovine in žlahte, učencov in učencov vsih šol je spremila silno velika množica ljudi rajnciga k grobu. Naj mirno počiva v zemlji domovine, ktero je resnično in živo ljubil, ktero je pa mogel prezgodaj — rajniki je bil še le 52 lét star — zapustiti! — Spet nam je légar pridniga zdravnika, Dr. Šokliča, ki je bil zdravnik v vojaški bolnišnici, nanagloma v nar. boljših létih vzela. V nedeljo popoldan je bil pogreb. — Pust je letas zares prav — pust. Pa obrnimo se od žalostniga premišljevanja, kér je ravno pustni torek, k neki smešnici, s ktero nas je Ljubljanski dopisnik *p.* v „Lloydu“ unidan razveselil. Znano je bravcam „Novice“, de ta mož *p.* ima prirojeni nagib „Hintergedanken“ drugih ljudi osledovati; take „Hintergedanken“ je zdej spet iz tega izvohal, kér ima g. Blaznik vradni slovenski časopis v zalogo dobiti. „Kakó more založnik dveh časopisov — govori Hintergedankenmann — še tretjiga prevzeti! Ali ne bo tega tretjiga v nemar pušal in kot mačoha ž njim ravnal? O tú se nekaj družiga zadej pelje — pravi Hintergedankenmann — to je zvito tkanje, ktero le tisti osledí, kteri ima tanek nos zató!“ — Se vé, de tak sled ima le *p.* in njegovi ljubeznivi sledivni tovarši. Ta sled je pa šembrano piškav, in če dopisnik *p.* ne bo boljši sledil, bo še svoje lastne prijatle takó dolgo za nos vodil, de bo še clo njim njegov sled na zadnje zopern postal. Gosp. Blaznik izdaja „Slovenijo“ kot edini vlastnik tega časopisa, po pol pôle dvakrat v tednu; „Novice“, ki pridejo enkrat v tednu na svitlo, niso sama Blaznikova lastnina, in kakor je vrednik „Novice“ od léta 1843 po zaupanju kmetijske družbe samostojno in neomejeno (selbstständig und unbeschränkt) vredoval (se vé de tega dopisnik *p.* in njegevi tovarši ne véjo, kér so še le po marcu 1848 osleduhi postali), takó jih vreduje še zdej, de se ljudstvo v kmetijskih, rokodelskih in sploh potrebnih znanostih sedanjiga časa podučí. Gosp. Blaznik se je tedaj dosihmal 2 časopisov vdeležil, ki zneseta celi teden poldrugo pôlo. Se vé de ni mogoče zraven poldruge pôle še 2 pôli na téden natiskovati!! Ali pa dopisnik *p.* morebiti misli, de bo Blaznik vrednik vradniga lista? Morebiti je kaj taciga zasledil! Nam je le toliko znano, de je naš gosp. deželni poglavár gospoda fajmoštra Potočnika vrednika vradniga lista poterdil. Kaj bi, postavimo, k takim govorjenju dopisnika *p.* rekel gosp. Kleinmayer, ki clo vsaki dan celo pôlo nemškiga časopisa izdaja, če bi mu kdo branil, zraven tega še kak drug časopis prevzeti! Kakó piškav je pa sled dopisnika *p.*, ki tebi nič meni nič pravi, de bo Blaznik zavoljo „Novice“ in „Slovenije“ vladni list le po mačohje oskerboval, se nar. očitniši iz tega vidi, kér gosp. Blaznik, kadar od gosp. deželniga poglavarja mu zagotovljeno zalogo vradniga politiskiga lista dobí, ne misli več izdajati „Slovenije“, kar je že zdavnej znano. S tem bo Blaznik tudi tistim, ki menijo, de se on hoče s „Slovenijo“ obogateti, nar. očitniši dokazik dal, de izdajanje časopisov ne nêse ravno toliko dobička, kakor marsíkdo misli. — To enkrat za vselej! Mi nimamo ne časa ne volje se z nesramnimi napadki Lloydovih dopisnikov okvarjati; le to še rečemo: Kdor denuncira, naj saj skrivé to dela, de pred svetam na sramóti ne ostane. — in kdor se laže,

naj se saj takó laže, de se laž ne bo dala s pestjó zagrabíti.

Novičar iz mnogih krajev.

Dunajski vradni časopis 5. svečana je oznanil za Goriško, Istrijansko in Gradiško deželno vstavo. 38 poslancov pride na deželni zbor, ki ima za navadno v Gorici biti; Cesar ga pa znajo tudi kam drugam poklicati. Tudi za Tiroljsko kronovino je vstava razglašena. — Cesar so bili unidan nekaj zboleli, so pa že spet boljši. — Minister kupčijstva je razglasil navsét zastran zedinjenja avstrijanskiga colništva in kupčijstva z nemškimi deželami. — Pruski kralj je 6. dan t. m. na vstavo prisegel. — Novice iz Pešta pišejo, de že okolj 70,000 honvedov (to je, tistih ogerških vojakov, ki so v puntarski armadi služili) je v avstrijansko armado danih. — Ni res, de bi se bili Černogorci zoper svojiga vladarja (vladika) spuntali, kakor so laške zadriške novice unidan oznanile. — Na Gerškim se klobčič zmiraj bolj zavija. Le en glas je, de Angleži hočejo siloma z Rusam navkrižj priti; Gerška razpertia jim je le sprožek v ta namen. — V Prešpurgu je povodenj strašno škodo napravila. Povsod med Prešpurkam in Peštam je velika nevarnost zayolj povodnje, sktero led na Donavi žuga. — Tudi na Českim se je goveja kuga prikazala. Blizo Prage je na eni pristavi 19. goved cerknilo. — Po veliko srenjah na Českim je zemljišno oprostenje že dokončano. V drugi polovici prosenca se je 164 srenj od 22. velicij grajšin popolnoma oprostilo. —

Šolska novica.

Po nar. novejšim ministerskim ukazom od 19. prosenca t. l. je zapovedano, de perva polovica šolskiga léta ima 20. marca jenjati; druga polovica se ima začeti 5. aprila, jenjati pa 14. avgusta. Ta postava veljá za léta. Med pervo in drugo polovico je tedaj 14 dni praznikov; kakó dolgo bojo jesenski ali veliki šolski prazniki terpéli, se še ne vé.

Današnjim Novicam

priložimo začetek razlaganja srenjske postave, ki sta ga dva rodoljuba v podučenje Slovincam spisala. Naj bo mestnjan ali kmet: vsacimu je natanjčno znanje nove srenjske naredbe potrebno. Priložena razlaga je pa tudi takó umljivo, in v takó prijetnim slovenskim jeziku pisana, de po pravici zamoremo reči: de Slovenci dosihmal že nismo imeli nobene postave takó umljivo razložene, kakor je ta. Tudi uvod v to razlago zapopade toliko podučniga zastran naše sedanje vlade v sebi, de kdor dosihmal vstave še ni prav razumel, jo mora po ti razlagi razuméti. Vred.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnji	
	9. sveč.		4. sveč.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	2	21	2	20
1 » » banaške	2	29	2	24
1 » Turšice	—	—	1	34
1 » Soršice	—	—	—	—
1 » Reži	1	2	1	30
1 » Ječmena	1	20	—	—
1 » Prosa	1	18	1	15
1 » Ajde	1	19	1	14
1 » Ovsá	—	—	—	54

Današnjemu listu je pridjan 7. dokladni list.